

Kniha vychází za finanční podpory Úřadu vlády České republiky a Bader Philanthropies, Inc. Bez ní by soustředěná práce s romskými autory, jejich díly, ale ani se čtenáři nebyla možná. Děkujeme.

O vakeriben paš o lekvaris

Povídání u povidel

Květoslava Podhradská

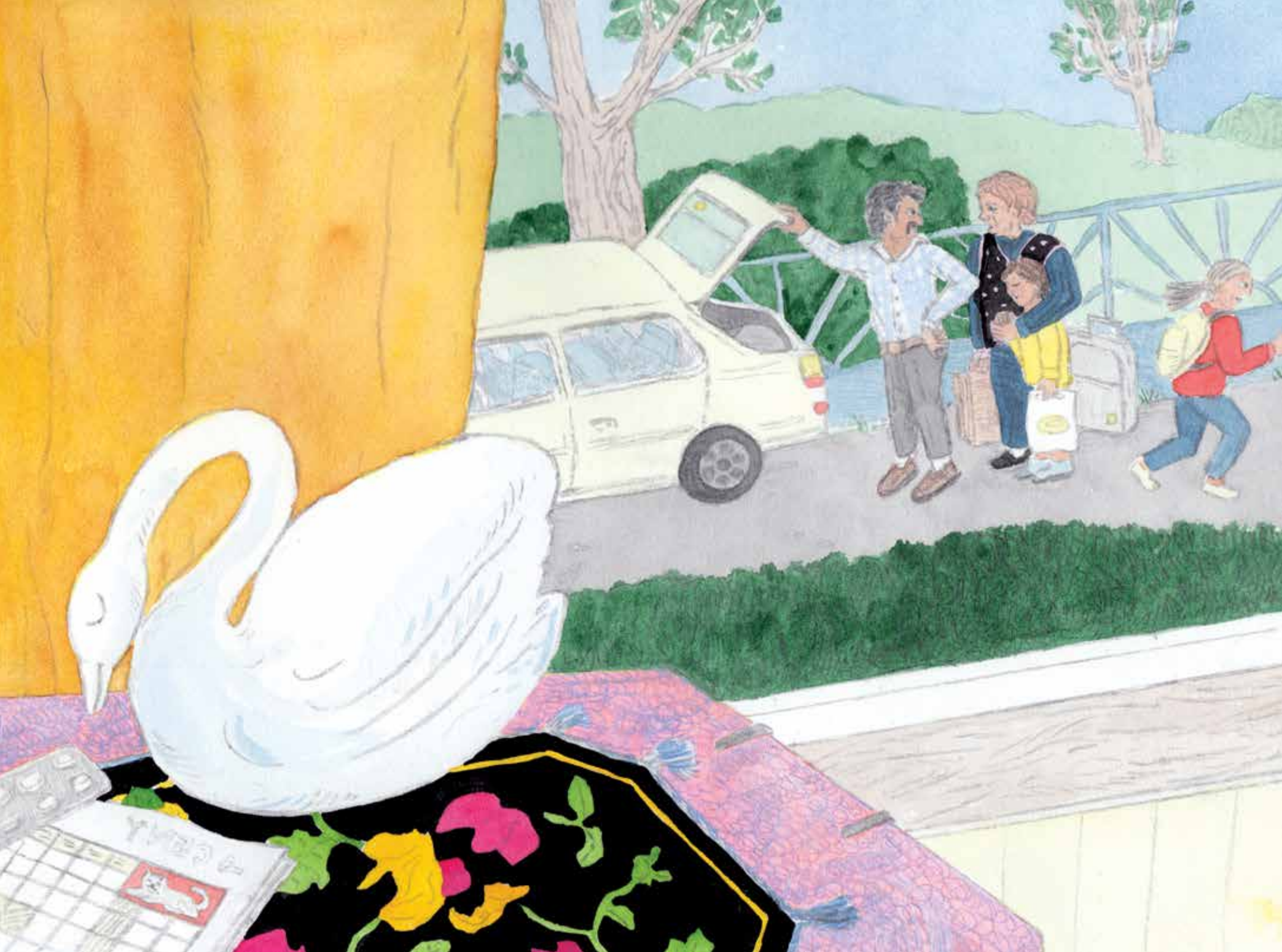
Úřad vlády České republiky

© Květoslava Podhradská, 2022
Translation © Karolína Ryvolová, 2022
Illustrations © Klára Zahradková, 2022
© KHER, z. s., 2022
ISBN 978-80-87780-33-6

Ilustrovala Klára Zahradková

KHER

**O trachtoris avelas sako
parasovin vaš o Roma, jon
chutenas andro verdan
u džanas pro maľi te kerel
buťi.**

**Každý pátek přijel pro
Romy takový traktor,
naši lidé naskákali do
vlečky a jeli na pole sbírat
brambory.**

„Ta ča tumen san mire godaver šerore! Ale akana sar vakeres pal o mlaki, avila mange andro šero oda leperiben, sar somas cikni, sar kamavas te džal le altobusiha the so kerdom, hoj ča te džav.“

„Vaker, babo! Kaj kamehas te tradel?“ pale pes diña avri e Paťa.
„Robču, tu imar av cicho!“ vikaha phenda le phraleske.

Khere pre Slovensko

„Ta mištes, šunen, savi somas bengori. Me igen kamavas te džal le altobusiha, ale miri daj the o dad man na kamenas peha te lel. ‚Soske, te o altobusis džal duvar pro đives ko Sibiñis the ko Perješis? Kaj kames te džal?‘ ča kada me šunavas. Ča o dada tradenas le altobusiha, bo džanas andre bufi. Sar avenas andal e bufi trin orendar, ta amen o čhave užarahas pre peskere dada paš e zastavka.

Me ale kamavas te džal le altobusiha, igen kamavas!

Oda has niľaj, sar akana. Na urahas o topanki, akana na džanav, či man has varesave. Bo me furt la dake phenavas, kaj kamav ča ‚trastune topanki‘, traktorki uče pro šnurki sar has mira pheňora. Kavka lenge phenavas, bo len has o chevora trastune. Lavas len mira pheňake u pes lenca bavinavas. Me len rado phandavas dži upre. Na has man popkica, sar tumen hin. Akana so ča kamen pes tumenge cinel.

Jekhvar somas pal amaro kher the dikhlom, sar o bareder čhave chuťkeren pašal e chaňig upre tele paš o mlaki. Jon mange phende: ‚Dža het! So kadaj kames?‘ Terđuvavas the dikhavas, so jon keren. Jon mange palis denašle the garude pes. Zadikhlom pre phuv e sklencina u avla mange andro šero, hoj te elas mange o pindro prechindo, ta bi džavas le altobusiha. Ej hop! Chuťilom pindrangi prosto pre sklencina.

„Vy jste moje chytré hlavičky! Ale jak jsi teď zmínil ty kaluže, vzpomněla jsem si, jak jsem jako malá hrozně chtěla jet autobusem a co jsem provedla, jen abych se do něj dostala.“

„Vyprávěj, babi! Kam jsi chtěla jet?“ znovu se do toho vložila Paťa. „A ty už mlč, Robču!“ okřikla brášku.

Doma na Slovensku

„Tak dobře, poslouchejte, jaké jsem bývala zlobidlo. Toužila jsem se svézt autobusem, ale táta s mámou mě nechtěli vzít s sebou.

„Na co? Autobus jezdí jenom dvakrát týdně a jenom do Sabinova a do Prešova. Kam bys chtěla jezdit?“ poslouchala jsem pořád dokola. Autobusem jezdili jenom tátové, protože dojížděli do práce. Když se ve tři vraceli, my děti jsme na ně čekaly na zastávce.

Já jsem se ale chtěla svézt autobusem, hrozně moc!

Bylo to v létě jako teď. Nenosili jsme boty, a teď už ani nevím, jestli jsem vůbec nějaké měla. Pořád jsem totiž mamince říkala, že chci jenom ‚okované boty‘, vysoké traktúrky na šňůrky, jako měla moje sestřička. Říkala jsem jim tak, protože měly okované dírky. Brala jsem jí je a hrála jsem si s nimi. Ráda jsem je zavazovala až nahoru. Neměla jsem panenku na hraní, jako máte dneska vy. Dneska vám rodiče koupí, na co si vzpomenete.

Jednou jsem byla za naším domem a uviděla jsem starší děti, jak skáčou přes kaluže kolem studny. ‚Běž pryč! Co tu chceš?‘ okřikly mě. Postávala jsem tam a pozorovala, co dělají. Ony mi pak utekly a schovaly se mi. Zahlédla jsem na zemi sklo a vtom mě napadlo, že kdybych se zranila, možná bych se mohla konečně svézt tím autobusem. A hop! Skočila jsem bosou nohou rovnou na stěp.

Andre škola phirelas ča e daj te phučel sar pes sikhľuvas, has pre amende andre savoreste zoraleder. Likerelas amen, hoj te avas feder andr'oda, so kerah amen korkore. Ale o dad has predal mande tiš baro pativalo manuš. Sar pes dodžanelas la datar, sar man sikhľuvav, u vareso na irinďom mištes, ta varekana phenelas: ‚Ta pre soste phires andre kodi škola, te nič na džanes?!‘ Chudľom feder te sikhľol.“

***

„Poden mange o cakľici, o khilava imar rozmukhle. Mek thovava o cakľici andre rura, hoj te zachuden pes o verški mištes. Ela lačo pro jevend, sar keraha o ušamen bokela pre Karačoň.“

„Me rado chav tiš le ciraleha, ale tiš le makoha the upral le lekvariha,“ lošaliła e Paťa.

„Joj, Paťa, keci oda kerahas pre Karačoň kajse tepši! Ale čačes nekfeder hine le ciraleha the le lekvariha.“

„Babo, u naši peske kerah sigeder, so phenes, šaj keraha tajsja?“ občarkerelas pes o Robču.

„Tajsja? Ale kapol amenge te cinel o ciral a tumen pomožinena mange. Amen sar samas cikne, ta tiš amen o phureder čhave, so bešahas khere, pomožinahas te pekel pre Karačoň. The jekhvar — koda jevend samas la daha korkore khere, bo o dad has mek pre vilijakero dives andre buti — maj šaj ačhilam pre Karačoň bijo jezulankos!“

„Sar, bijo stromkos? So pes ačhiła, babo?“ phučkerelas mandar o Robčus u rakinelas o cakľici paš e rura.

„No, ta šunen u palis pes džana te morel.“

Sar rodahas o jezulankos

„O palune šinga andre rura u mek mange kapol te richtinel pro skamind, phenelas e daj predal peste. Dikhav oda, sar akana, sar peske čhivel tele e melali leketa le arestar. Tosarastar predal

Na třídní schůzky chodila naše máma, byla na nás ve všech směrech přísnější. Vedla nás k tomu, abychom byli důslední, zodpovědní. Ale táta byl pro mě taky velká autorita. Když se dozvěděl, jak se učím, nepovedla se mi třeba nějaká písemka, tak někdy říkával: ‚Tak na co do té školy chodíš, když nic neumíš?!‘ A já se začala učit líp.“

***

„Podejte mi ty sklenice, švestky už jsou rozvařené. Ještě dám ty zavařovačky do trouby, aby se dobře zatáhla víčka. Povidla se nám budou hodit v zimě, až budeme na Vánoce péct ušamen bokela.“

„Já mám linecké koláče ráda s tvarohem, ale taky s mákem a povidly navrch,“ zaradovala se Paťa.

„Joj, Paťa, kolik jsme se jich o Vánocích napekli plechů! Ale vůbec nejlepší jsou s tvarohem a povidly.“

„Babi, a nemohli bychom si je udělat dřív, co říkáš, třeba zítra?“ olizoval se Robin.

„Zítra? Ale musíme koupit tvaroh a vy mi s pečením pomůžete. Když jsme byli malí, tak jsme je my, nejstarší ze sourozenců, co jsme bydleli doma, taky pomáhali o Vánocích péct. A jednou — to jsme byli s maminkou doma sami až do Štědrého večera, protože tatínek musel pracovat — jsme o Vánocích málem zůstali bez vánočního stromku!“

„Jak to myslíš, babi? Co se stalo?“ vyptával se Robču a vyrovnával připravené sklenice vedle trouby.

„Tak poslouchejte a pak se půjdete umýt.“

Jak jsme sháněli stromeček

„Poslední šinga v troubě a ještě mi zbývá prostřít stůl,“ mumlala si tenkrát moje máma pod vousy. Vidím to jako dnes, jak si rozvázala zástěru špinavou od mouky. Od rána toho měla tak

O vakeriben paš o lekvaris Povídání u povidel

Květoslava Podhradská

**Ilustrovala
Klára Zahrádková**

Odpovědná redaktorka – Karolína Ryvolová

Překlad z romštiny – Karolína Ryvolová

Redakce – Lenka Jandáková, Karolína Ryvolová

Korektury romštiny – Lada Viková

Korektury češtiny – Jiřina Kuklová Stolařová

Ilustrace – Klára Zahrádková

Grafická úprava a sazba písmy Fern a Roslindale –
Čumlivski&Horváth

Praha – 2022

Počet stran – 72

Vydalo Nakladatelství KHER jako 2. svazek edice MIRIKLE.

KHER, z. s.

Veverkova 1172/33, 170 00 Praha 7

www.kher.cz

nakladatelstvi@kher.cz

facebook.com/nakladatelstvikher

instagram.com/nakladatelstvikher

ISBN 978-80-87780-33-6

Mirikle